

SİMİT ve PEYNİR'le "BİLİM İNSANI ÖYKÜLERİ"

Luke
Howard

(1772 - 1864)

Yazan ve Çizen:
Bilgin Ersözlü

1783 yılının yaz ayları. İngiltere'nin başkenti Londra'da, Howard ailesinin oturduğu evin arka bahçesindeyiz. Luke ve kardeşi Lisa, bulutları benzetme oyunu oynuyorlar.

Peki sence
şu bulut neye benziyor
Lisa?

Hımm...

Çayır! Beyaz bir çayıra benziyor
Luke! Az önce kuzuya benzettiğimiz
bulut da çayırdaki çimenleri yemeye
geliyor olsa gerek!

Pişmaniye mi?

Çayıra değil de şeye benzettim ben bu
bulutları... Bir keresinde İzmit'teyken
yemiştik, neydi adı?

Hah, o işte!
Olsa da yesek.
Şlap!

Ne var ki yağışlı iklimiyle ünlü Londra'da hava aniden
değişebilmektedir.

Luke, bak! Yaklaşan şu gri
bulut da bir kurda benziyor!
Kaç kuzu bulut, kaç!

Ha ha ha!
Gerçekten hayal gücün çok geniş Lisa.
Artık eve girsek iyi olacak çünkü
o koca yağmur bulutu buraya
doğru geliyor.

Aa! Rüzgâr çıkınca benim bulut
da dağıldı birden. Gitti güzelim
pişmaniye!

Ha ha ha!
Havada bulut,
sen o pişmaniyeği unut
Simitçiğim.

Ve yağmur başlar.

Acele et Luke. Yazacaklarını içeride
yaz yoksa defterin ıslanacak.

Hemen geliyorum.

En son ne yazmışım bakalım.
"12 Ağustos 1783. Sabah. Hava
güneşli, gökyüzünde biraz
pofuduklardan biraz da kuş tüyüne
benzeyen bulutlardan var." Şimdi
de şöyle yazayım: "Öğlen. Rüzgâr
çıktı. Gri bir bulut hızla gökyüzünü
kapladı ve yağmur başladı."

Aa! Luke neden hava durumu
günlüğü tutuyor ki
Peynirciğim?

Gözlem yapıyor işte.

Luke, hava durumu günlüğü tutmanın yanı sıra resim defterine yaz tatili boyunca gördüğü
bulutların resimlerini de yapar. Birkaç hafta sonra tatil biter, okul başlar.

Evet çocuklar.
Yaz tatilinde yaptığınız resimleri panoya astık.
Şimdi hep birlikte bakalım.

Oo! Robert, köpeğinin resmini yapmış. Çok
güzel bir köpeğiniz varmış Robert.

Teresa, amcasının at arabasını çizmiş.
Harikası Teresa.

Luke ise kendine çok ilginç bir model seçmiş.
Hepsi birbirinden farklı bir sürü bulut resmi
çizmiş bizler için. Aferin sana Luke.

Yaz boyunca ne çok bulut
gözlemlemiş, ne çok resim
yapmış Luke, değil mi
Peynirciğim?

Evet Simitçiğim.
Yan yana görünce farkları
daha iyi anlaşılıyor.

Okul yılları hızla geçer.
Özellikle kimya ve Latince
derslerinde başarılı bir öğrenci
olan Luke Howard,
mezuniyetinden sonra bir
eczanede çıraklık yapmaya
başlar. Zamanla bu işte ilerler
ve eczanelere ilaç ham
maddeleri üreten bir
fabrikanın sorumlusu olur.
Ardından bir aile kurar. Ne var
ki Luke, sabahları evden
fabrikaya giderken, akşamları
da fabrikadan eve dönerken
gözlerini hâlâ gökyüzünden
ayıraramamaktadır.

Bir gün iş dönüşünde teknik aytılar satan bir dükkânın önünden geçerken...

Dürbünler, termometreler, barometreler! Böyle aytılara sahip olursam hem bulutları daha iyi gözlemleyebilirim hem de doğru hava ölçümleri yapabilirim.

Barometre neydi Peynir?

Atmosfer basıncını ölçmeye yarayan bir aytıt Simitçiğim.

Luke Howard, çocukluğundan beri ilgi duyduğu bulutları ve hava olaylarını teknik aytılar kullanarak incelemeye başlar.

Tepemizdeki şu bulut metrekaresine kaç litre yağmur yağdırdı acaba? Neyse, yağmur başlayalı bir saat olmak üzere. Birazdan bahçeye çıkıp öğrenirim.

Nasıl öğrenecek ki bunu? Yere düşen yağmur damlalarını mı sayıyor dürbünüyle?

Ha ha ha! Damlaları tek tek nasıl sayısın Simitçiğim? Bahçesinde belirli bir alana düşen yağmuru o alanda biriktirerek ölçmeye yarayan bir düzenek kurmuş olsa gerek.

Aynı dönemde Luke Howard; Londra'da hava olayları, şimşekler ve elektrik konularında araştırmalar yapan bir bilim grubuna üye olur.

Çalışmalarımı biraz toparlayabilirsem bulut gözlemlerimden sonuçlar çıkarıp bunları bilim grubumuzdaki arkadaşlarımla paylaşabilirim.

Hımm!

Hımm!

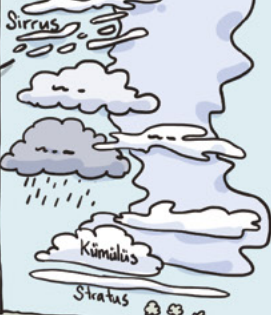
Ancak gözlemlerini rapor hâline getirebilmek için önce temel bir sorunu çözmesi gerektiğini fark eder:

Ama sunumumda bulutları "beyaz bulut", "gri bulut" diye mi tarif edeceğim? Olmaz öyle. Carl Linnaeus elli yıl kadar önce yazdığı kitapta bitki türlerini bilimsel bir yöntemle sınıflandırmıştı. Ben de onun yolundan gitmeliyim.

Hatırladım! Carl Linnaeus'un da bilim öyküsünü okumuştuk burada.

Evet Simitçiğim. Bilim dünyasının ortak bir dilde konuşabilmesini İsveçli doğa bilimci Carl Linnaeus'un bilimsel sınıflandırma yöntemine borçlu olduğumuzu anlatan öyküydü.

Ve Luke yıllardır yaptığı gözlemlerin sonunda, bulutları bilimsel olarak sınıflandırır.

Ne yazıyor orada? Strirus, kümülüs, otobüs, minibüs!

Ha ha ha ha! Çok komiksin Simit.

Bu damla bir kümülönimbustan düşmüş olsa gerek.

Luke Howard'ın bulutları sınıflandırdığı çalışması bilim dünyasında ilgiyle karşılandı. Zaman içinde yaptığı sınıflandırmaya eklemeler yapıldı ve bugünkü bulut adları ortaya çıktı. Yaşamının geri kalanında da bulutlar ve atmosfer olayları üzerine çalışarak kitaplar yazan Howard, meteoroloji biliminin kurucularından biri olarak kabul edilmektedir.

Şıp!

Şurada bir saçak altı görüyorum. Koş Simitçiğim, koş! Islanacağız yoksa.